

5. Шеленко Д.І. Найважливіші показники соціально–економічного розвитку сільськогосподарських підприємств у регіоні / Д.І. Шеленко // Економка: проблеми теорії та практики: у 5 т. – Дніпропетровськ: ДНУК, 2005. – Вип. 201. – Т.2. – С. 449–461.
6. Берегівський П. Зайнятість та самозайнятість як механізм подолання безробіття / П. Берегівський // Вісник Львівського державного університету. Серія: Економіка АПК. – 2005. – №12.–С. 410–415.
7. Лендел М.А. Аграрне виробництво в Карпатському регіоні: сучасний стан, тенденції, перспективи розвитку: [монографія] /М.А. Лендел. – Ужгород: Карпати, 2006. –516 с.
8. Черевко Г. Споживання сільським населенням продуктів харчування / Г. Черевко, Л. Дуфанець // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. – 2010. – №17(2).–С. 486–489.
9. Статистичний щорічник Львівської області за 2010 рк. Частина 1. / За ред. С.О. Матковського – Львів, 2011. – 362 с.

Annotation. *The results of research production and consumption of agricultural products inhabitants of Lviv region, a certain generalization of improvement of agricultural fields and on this basis increased supply of food*

Key words: *production, consumption, agricultural production, population, food.*

УДК 005.35:330.14

Гриненко А.М., к.е.н., професор ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: СКЛАДОВІ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ

В статті розглянута проблема корпоративної соціальної відповідальності та можливі методичні підходи до її вимірювання і оцінки ефективності. При цьому робиться спроба сформулювати ознаки, оцінювання яких, дасть можливість більш точно характеризувати рівень розвитку корпоративної соціальної відповідальності на різних рівнях її прояву і перш за все на рівні підприємства.

Ключові слова: *соціальна відповідальність, соціальна звітність, соціальне інвестування, суспільні інститути, соціальний егоїзм, суспільне благо, власні інтереси, суспільні інтереси.*

Започаткування умов для розвитку корпоративної соціальної відповідальності є досить актуальним в Україні. Сьогодні концепцію корпоративної соціальної відповідальності поширюють та намагаються інтегрувати у свою ділову активність, насамперед, усі великі вітчизняні підприємства, банки, корпорації. Водночас вона має суттєвий вплив також на малий та середній бізнес, сталий розвиток суспільства.

Світова наука визначає корпоративну соціальну відповідальність(КСВ) як «добровільний внесок бізнесу в розвиток суспільства в соціальну, економічну й екологічну сфери, безпосередньо пов'язані з основною діяльністю, проте які виходять за рамки визначеного законом мінімуму»[3;].

Але відразу треба сказати, що в сучасних умовах існує широка розбіжність поглядів та відсутність спільної логічної бази, поверхневості аналізу, пов'язаних з висунутою категорією процесів, та сторін соціально–економічного життя. Все це безумовно стримує спроби методологічно наповнити, без сумніву, вдалий термін «корпоративна соціальна відповідальність» новим сенсом та теоретико – прикладним змістом.

Тому мета статті полягає в опрацюванні тих доробок, що зробили можливим висування концепції корпоративної соціальної відповідальності, і на їх основі та методологічній базі узагальнити та сформулювати понятійні засади і ознаки, оцінювання яких, дасть можливість більш точно характеризувати рівень розвитку (КСВ) на різних рівнях його прояву.

Основні результати дослідження. Дослідженню КСВ присвячено немало робіт теоретичного і прикладного плану. Вагомий вклад у становлення, розвиток та дослідження особливостей соціально-відповідального підходу до ведення виробничої діяльності внесли зарубіжні та вітчизняні вчені, а саме: Т. Бредгард, П. Друкер, А. Керо лл, Ф. Котлер, М. Мескон, Дж Мун, Л. Ненсі, О. Грішнова, А. Колот, В. Нижник, О. Осінкіна, І. Петрова, Ю. Саєнко, О. Степанова, О. Філіпченко, П. Яницький.

Однак, у науковій літературі не існує єдиної думки щодо базових складових концепції корпоративної соціальної відповідальності, їх ієрархічної підпорядкованості, впливу на конкурентні позиції підприємства на ринку та загальної оцінки ефективності КСВ.

Звертаючись до теоретичних засад варто зазначити, що у багатьох розроблених теоріях концепція корпоративної соціальної відповідальності часто заміщувалася іншими визначеннями, які на думку науковців краще відображали суть відносин компанії та суспільства. Так, найбільш відомими серед них є «соціальна відповідальність бізнесменів», «корпоративна соціальна діяльність», «корпоративна соціальна чуттєвість», «етика бізнесу», «корпоративне громадянство» тощо. Щоб поєднати існуюче розмаїття підходів А. Керолл запропонував розглядати концепцію корпоративної соціальної відповідальності як узагальнення своєрідного «ядра», яке узгоджується з іншими теоріями або трансформується у них [5, с. 268–295].

А це, в свою чергу, дозволило науковцям згрупувати всі існуючі теорії та виділити основні підходи до концепції корпоративної соціальної відповідальності підприємств. Відповідно до найпоширенішої класифікації теорій корпоративної соціальної відповідальності головним критерієм поділу виступає рівень сприйняття власниками та керівниками ідеї соціальної відповідальності підприємства. При цьому виділяють три підходи до розуміння корпоративної соціальної відповідальності (рис. 1) [2, с. 33].

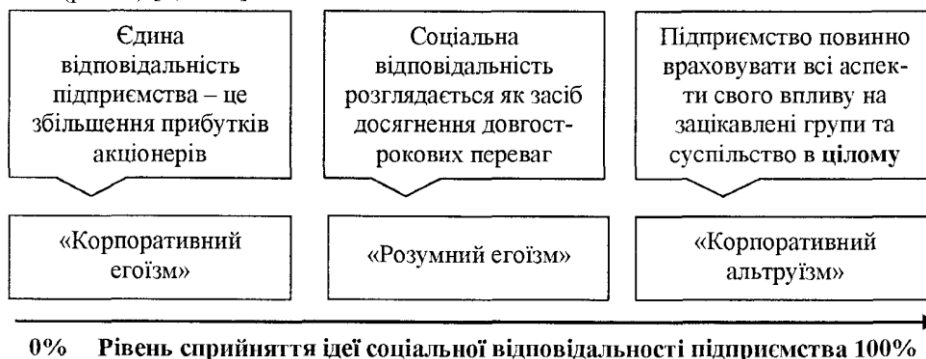

Рис. 1. Класифікація наукових підходів до розуміння корпоративної соціальної відповідальності підприємства

В сучасній науковій літературі існує також ряд моделей соціальної відповідальності бізнесу, що відображають основні тенденції формування системи кор-

поративної соціальної відповідальності у компаніях різних країн. Як правило, виділяються американська, британська, європейська та японська моделі корпоративної соціальної відповідальності. Кожна з них враховує специфіку на ринку праці відповідної держави.

Для аналізу КСВ потрібно також зупинитись на методологічних і методичних підходах щодо оцінки впливу КСВ на показники діяльності підприємства. Аналіз літератури показує, що досить велика увага приділялася загальнотеоретичним питанням, таким як підходи і моделі, а також опис загальних вигід від дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності. Проте оцінка економічного та соціального ефекту від упровадження корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві є дуже складною проблемою.

Для оцінки ефективності реалізації соціальної відповідальності стратегії компанії в світовій практиці визначають показники, за якими може здійснюватися моніторинг і контроль соціальної діяльності компанії. Існує декілька основних груп показників: група показників соціальної відповідальності перед працівниками; група показників навколишнього середовища; група показників поведінки компанії на ринку; група показників залучення до життя громадськості [4, с. 25–26].

В Україні показники соціально відповідального бізнесу викладені в Меморандумі про соціальну відповідальність бізнесу, який учасники Форуму соціально відповідального бізнесу України прийняли 16 грудня 2005 року. Згідно цього документу започатковано такі групи показників як, – *відповідальність перед споживачами; відповідальність перед постачальниками; відповідальність перед персоналом; екологічна відповідальність і показники відповідального ставлення організації до суспільства.*

Ці групи показників відповідають 10 принципам Глобального договору ООН [1], відповідним документам Європейського Союзу, українському законодавству та розумінню соціальної відповідальності лідерами бізнесу в Україні. Але, на жаль, в Україні відсутні чіткі і зрозумілі критерії оцінки корпоративної соціальної відповідальності. Уявлення про те, які етичні принципи сучасного бізнесу та економічні вигоди соціально відповідальної поведінки. Вивчення досвіду, накопиченого іноземними корпораціями та міжнародними інститутами в цій галузі, є корисними для розуміння сутності соціальної відповідальності, однак просте копіювання західних принципів і стандартів без урахування українських особливостей не може бути вирішенням проблеми. Все це вимагає уточнення формулювань, визначення принципів та критеріїв оцінок для формування методичних підходів до дослідження та аналізу проблеми.

Узагальнюючи зарубіжні і зокрема російські та українські методики оцінки ефективності КСВ, слід зазначити, що в їх основі покладені кількісні підходи до врахування наявності (або відсутності) позитивних параметрів у компанії–респондента тих чи інших показників в відповідних групах та визначення якісного інтегрального індексу соціальних інвестицій для і–ої компанії ІК(і) показує рівень комплексності соціальної діяльності компанії (одиниця виміру – відсотки). Якісний індекс соціальних інвестицій покликаний оцінити ступінь комплексності і повноти такого явища, як корпоративна соціальна відповідальність. Проте комплексність цього індексу обмежується наявністю різних соціальних заходів, але не їх рівнем прояву.

Висновки. Отже, соціальна відповідальність є важливою проблемою, яка ще не достатньо вирішена не лише в Україні, а й у багатьох країнах світу проте вчені

плідно працюють у цій сфері та намагаються знайти шляхи подолання даної проблеми. На сьогодні відкритим залишається ще і питання визначення поняття «корпоративна соціальна відповідальність», яке б враховувало основні напрями реалізації подібного підходу у діяльності підприємства та визначало цільові групи, щодо яких воші спрямовані.

Список використаних джерел

1. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) – Електронний ресурс. – Режим доступу: globalcompact.org.ua.
2. Грицина Л. А. Еволюція та формування концепції корпоративної соціальної відповідальності підприємства/Л. А. Грицина//Наука та технології: крок в майбутнє – 2007: міжн. наук.–практ. конф.: тези допов. – Дніпропетровськ: Наука та освіта, 2007. – Т. 2. – С. 30–36.
3. Інтернет – енциклопедія – Електронний ресурс. – Режим доступу: www.ru.wikipedia.org
4. Саєнко Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження / Ю. Саєнко. – Київ, 2005.–30 с.
5. Carroll A.B. Corporate social responsibility: Evolution of definitional construct / A.B. Carroll.– Business and Society, 1999. – 38 (3): p. 268–295.

Annotation: In article the problem of corporate social responsibility and possible methodical approaches to its measurement and an efficiency estimation is considered. Attempt to formulate signs, estimation which thus becomes, will give the chance to characterise more precisely a level of development of corporate social responsibility at different levels of its display and before for all at enterprise level.

Key words: social responsibility, the social reporting, social investment, public institutes, social egoism, the public blessing, own interests, public interests.

УДК 331

Новацька Н.І., к.е.н., професор Міжрегіональної академії управління персоналом, м. Київ

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ АДАПТАЦІЄЮ ПРАЦІВНИКІВ

В статті розглянуто одне з важливих питань системи управління персоналом – адаптація персоналу. Розглянуто ряд заходів, які можуть бути рекомендовані для використання в процесі управління адаптацією працівників.

Ключові слова: адаптація персоналу, управління процесом адаптації, програма адаптації, календар адаптації.

Актуальність висунутого питання пояснюється тим, що в Україні в переважній кількості компаній не приділяється належна увага питанню адаптації нових співробітників. Як правило, про адаптацію мають лише приблизне уявлення. Однак важливість даного процесу мають розуміти як менеджери з персоналу, так і керівництво організації.

Це питання є об'єктом уваги іноземних та вітчизняних науковців й практиків: Базарова Т.Ю., Весніна В.Р., Кібанова А.Я., Маслова Є.В., Поршнева А.Г. та ін.

Необхідність управління адаптацією доведена досвідом вітчизняних і закор-